

## บทที่ 5

### สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย"เนื้อหาและวิธีนำเสนอเรื่องสุขภาพอนามัยของสถานีวิทยสถานบันเทคโนโลยีราชมงคล" ผู้วิจัยศึกษาถึงเนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการวิทยุทั้ง4รายการซึ่งได้แบ่งแยกประเภทเนื้อหาของแต่ละรายการตามที่ได้นำเสนอในบทที่ผ่านมา ดังนั้นผู้วิจัยสามารถสรุปประเภทเนื้อหาและวิธีนำเสนอเนื้อหาในแต่ละรายการ ดังนี้

1.รายการใส่ใจคุณภาพชีวิต เนื้อหารายการใส่ใจคุณภาพชีวิตสามารถแบ่งแยกลักษณะเนื้อหาได้ 3 ลักษณะ คือ ก)การชี้แนะแนวทางเพื่อการป้องกันโรค ข) การให้แนวทางการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ ค)การระดมสรรพกำลังในการรณรงค์ป้องกันโรคระบาด โดยใช้วิธีการนำเสนอเนื้อหาโดยผู้ดำเนินรายการเพียงคนเดียวตลอดทั้งรายการโดยมีผู้ดำเนินรายการ 2 ท่าน คือ น.พ. ยงยุทธ มัยลาภ และคุณมาทินี เผ่าจำรูญ ซึ่งทำหน้าที่สลับกัน

เนื้อหาทั้งหมดที่นำเสนอผ่านรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตมีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประเด็นคือ การให้ความรู้เพื่อการป้องกันโรค และการให้ความรู้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ เนื้อหาการให้ความรู้เพื่อการป้องกันโรคจะอยู่ในเนื้อหาประเภทการให้ความรู้เรื่องโรคติดต่อ การโฆษณาการที่ถูกสุขลักษณะและความรู้เรื่องโรคมะเร็ง ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอต่างๆนั้น ผู้ผลิตต้องการให้ความรู้เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้และความเข้าใจเพื่อนำไปสู่หนทางการป้องกันโรคที่ถูกวิธี ซึ่งผู้ผลิตจะนำเสนอวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยของผู้ฟังเพื่อนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ในส่วนการส่งเสริมสุขภาพทางร่างกายและจิตใจจะอยู่ในประเภทเนื้อหาการส่งเสริมสุขภาพและการฟื้นฟูสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังใส่ใจต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้ฟัง เพราะนอกจากการได้รับความรู้และวิธีการป้องกันโรคต่างๆแล้วนั้น การส่งเสริมให้สุขภาพร่างกายและจิตใจแข็งแรงเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ ดังนั้นเนื้อหาที่นำเสนอในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจเพื่อให้ผู้ฟังมีสุขภาพร่างกายและจิตใจอย่างสมบูรณ์

ในส่วนของวิธีการนำเสนอเนื้อหาของผู้ดำเนินรายการมีลักษณะการพูดคุยที่นำเรื่องทางสุขภาพอนามัยมาเล่าให้ผู้ฟังได้รับความรู้เพิ่มเติมและเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตของผู้ฟังเอง และในการวิเคราะห์การแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการเป็นบทบาทการตลาดเพื่อสังคมก็คือ การนำหลักแนวคิดทางการตลาดมาปรับใช้เพื่อประโยชน์ในสังคม เพราะผู้สนับสนุนรายการที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่ต้องการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน และนอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าผู้ดำเนินรายการที่มีสถานภาพของหมอจะได้รับความเชื่อถือจากผู้ฟังเป็นอย่างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าสถานภาพของหมอมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของประชาชนโดยทั่วไป โดยสังเกตได้จากผู้ฟังรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตจะฟังรายการโดยยึดผู้ดำเนินรายการหลักคือ น.พ.ยงยุทธ มัยลาภเปรียบเสมือนเป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอน ให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย ซึ่งผู้ฟังให้ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ถึงแม้ว่าผู้ดำเนินรายการไม่ใช่ผู้ผลิตเนื้อหาโดยตรง นั้นแสดงให้เห็นว่าสถานภาพของหมอเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ดังนั้น ผู้ดำเนินรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตเป็นผู้ที่ดึงดูดความสนใจให้ผู้ฟังรับฟังรายการ

2. รายการทุกข์ปัญหาชีวิต เนื้อหารายการทุกข์ปัญหาชีวิตแบ่งเนื้อหาได้ 2 ลักษณะ คือ ก) การชี้แนะแนวทางเพื่อการดำเนินชีวิต ข) การส่งเสริมการขายสมุนไพร โดยการนำเสนอรายการโดยผู้ดำเนินรายการหลักคือ ท่านจันทเสฏฐิ์ และผู้ช่วยผู้ดำเนินรายการ คุณสวีสและวิทยากรในรายการ น.พ. อนุวัตร สืบสุวรรณ ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดที่นำเสนอในรายการเป็นเรื่องที่สามารถเกี่ยวโยงถึงเรื่องการดูแลสุขภาพโรคเอดส์เป็นส่วนสำคัญเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายสมุนไพรของผู้สนับสนุนรายการ ซึ่งผู้ฟังรายการทุกข์ปัญหาชีวิตจะให้ความเชื่อถือต่อผู้ดำเนินรายการที่ปฏิบัติตนเช่นเดียวกับพระสงฆ์ เนื่องลักษณะการนำเสนอเนื้อหาและวาทกรรมของผู้ดำเนินรายการที่แสดงภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ จึงทำให้ผู้ฟังให้ความนับถือต่อผู้ดำเนินรายการและเชื่อถือต่อเนื้อหาที่ได้นำเสนอผ่านรายการ นั้นแสดงให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ของพระมีอิทธิพลต่อจิตใจของประชาชน เพราะว่าประชาชนทั่วไปแสดงความนับถือต่อสถาบันสงฆ์ซึ่งเป็นเสมือนแหล่งพึ่งพิงจิตใจ ซึ่งในการแสดงออกบทบาทของรายการเป็นลักษณะการตลาดเพื่อธุรกิจคือการขายสินค้าในรายการโดยนำเรื่องสุขภาพอนามัยมาเสนอเพื่อสามารถแทรกโฆษณาสินค้าสมุนไพรได้และไม่เป็นการขายสินค้าในรายการที่ชัดเจนเกินไป และนอกจากนี้ การแสดงภาพลักษณ์ภายนอกของผู้ดำเนินรายการโดยการปฏิบัติตนทางศาสนาอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดความศรัทธา ซึ่งแท้จริงแล้วนั้น การปฏิบัติเช่นนี้ของผู้ดำเนินรายการเป็นการไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง ตามหลักของความเป็นจริงทางพุทธศาสนา กล่าวคือ ผู้ดำเนินรายการมีการแต่ง

กายเลียนแบบสงฆ์ โดยนุ่งห่มจีวรคล้ายพระสงฆ์แต่ไม่มีการโกนคิ้ว และใช้วาทกรรมแบบพระแสดงในรายการเพื่อเป็นการสร้างภาพให้ผู้ฟังคิดว่าตนเองเป็นพระจริง แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้น ผู้ดำเนินรายการเพียงอาศัยความเชื่อ ความศรัทธาของคนในสังคมที่มีต่อสถาบันสงฆ์ซึ่งต้องอยู่ในศีล ธรรมะที่ถูกต้องมาเป็นเครื่องมือในการรวมกลุ่มคนในสังคม เพื่อให้เกิดความเชื่อ ความคิดเช่นเดียวกัน นั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงพลัง อำนาจของสถาบันสงฆ์ที่มีผลต่อความเชื่อ ความศรัทธาของคนในสังคมที่มีอยู่ดั้งเดิม และเมื่อมีกลุ่มคนที่ต้องการแหล่งพึ่งพิงจิตใจ รายการทุกข์ปัญหาชีวิตสามารถตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้

รายการทุกข์ปัญหาชีวิตใช้หลักจิตวิทยาในการให้ความหวัง ความเห็นใจ โดยการเจาะกลุ่มผู้ฟังที่มีปัญหาชีวิตซึ่งเป็นกลุ่มสังคมที่มีปมด้อย ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป ขาดกำลังใจ ขาดที่พึ่งพิงทางจิตใจ ดังนั้น รายการจะสื่อสารกับกลุ่มคนเหล่านี้โดยการแสดงความเป็นมิตร เป็นแหล่งที่พึ่งพิงทางจิตใจ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของกลุ่มคนเหล่านี้เพื่อแสดงพลังร่วมกันต่อต้านสังคมโดยส่วนรวม เพราะรายการทุกข์ปัญหาชีวิตต้องการสร้างความคิด ความเชื่อในการยึดถือปฏิบัติตนตามที่รายการได้กำหนดไว้ซึ่งทำให้คิดว่าเป็นหนทางที่ถูกต้อง นำไปสู่ความสุข และยึดถือว่าการสั่งสอนของตนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้นกลุ่มคนเหล่านี้เกิดการต่อต้านสังคมอื่นที่ไม่มีการปฏิบัติเช่นเดียวกับกลุ่ม

3.รายการเริงราตรี เนื้อหาในรายการเริงราตรีจะมีเนื้อหาการส่งเสริมการขายสมุนไพรเสริมร่างกายเพียงประเภทเดียวเท่านั้น โดยผู้ดำเนินรายการเป็นผู้นำเสนอโดยการพูดโฆษณาสมุนไพรกับผู้ฟังรายการ ดังนั้นผู้ดำเนินรายการเป็นแหล่งข้อมูลโดยตรงในการโฆษณาสินค้า ผู้ดำเนินรายการเป็นผู้โฆษณาโดยการพูดชักชวนให้ผู้ฟังรู้สึกถึงอันตรายของการขาดสารอาหารซึ่งทำให้เกิดโรคต่างๆตามมา ดังนั้นผู้ดำเนินรายการชวนเชิญให้ผู้ฟังมีการบำรุงร่างกายโดยอาหารเสริมที่เป็นยาสมุนไพร ซึ่งลักษณะการแถลงออกบทบาทของรายการเป็นการตลาดเพื่อธุรกิจ โดยที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอเนื้อหา กล่าวอ้างถึงเรื่องความเจ็บป่วยของร่างกายเพื่อสามารถโฆษณาบอกสรรพคุณของยาสมุนไพรที่ช่วยเสริมร่างกายและการอ้างถึงบทบาทของแพทย์ที่ต้องให้การอนุญาตการบริโภคยาสมุนไพรซึ่งเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในตัวสินค้าแก่ผู้ฟัง

4.รายการSweet F.M. เนื้อหารายการSweet F.M. จะนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของสารคดีสั้น โดยเนื้อหาที่นำเสนอในรายการมีลักษณะการชี้แนะให้ความรู้การบริโภคอาหาร ยา และเครื่องสำอาง ที่จะเน้นเรื่องการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ก่อนการบริโภคทุกครั้งเพื่อความปลอดภัยในชีวิตของผู้ฟัง จุดมุ่งหมายของรายการต้องการให้ความรู้แก่ผู้ฟังเพื่อสร้างทัศนคติการบริโภคผลิตภัณฑ์ต่างๆอย่างถูกวิธี ซึ่งเนื้อหารายการได้รับการสนับสนุนรายการจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ดังนั้นบทบาทของสื่อมวลชนเป็นในลักษณะการตลาดเพื่อสังคมที่มุ่งเน้นประโยชน์ให้แก่สังคม โดยที่มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนสร้างทัศนคติใหม่และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค การสามารถพึ่งพาตนเองในการเรียกร้องสิทธิการบริโภค ซึ่งนอกจากรายการจะเป็นช่องทางสื่อหนึ่งที่ทำให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ฟังให้ถูกต้องแล้วนั้น รายการยังเป็นช่องทางสื่อในการประชาสัมพันธ์หน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเพื่อให้ผู้ฟังได้รู้จัก

เนื้อหาในรายการวิทยุเป็นผลสะท้อนจากสังคมที่แสดงให้เห็นถึงตัวสังคมไทยที่มีประชาชนหลายๆฝ่ายยังไม่สามารถเข้าใจถึงเรื่องของสุขภาพอย่างแท้จริง กล่าวคือประชาชนยังมีความคิด ความเชื่อแบบเดิมของตน การพยายามสร้างเนื้อหาเพื่อให้แนวทางที่เป็นการปฏิบัติให้แก่ประชาชนทั่วไปนั้นยังต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างมาก เนื่องจากเพราะองค์ความรู้ของแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน ดังนั้นถ้าสื่อมวลชนมีการประโคมข่าวเพื่อให้เกิดความตื่นตัวในสังคมโดยเฉพาะถ้าเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก การสร้างเนื้อหาเป็นส่วนที่ต้องให้ความสำคัญเพราะถ้าเรื่องดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องที่เกินจริง ก็จะทำให้เกิดกระแสในสังคมมากขึ้นซึ่งเป็นที่พึงการต่อต้านและการหลงเชื่ออย่างผิดๆ และนอกจากนี้ยังเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงระบบของสาธารณสุขในประเทศที่ยังต้องรณรงค์เรื่องของความเข้าใจต่อสุขภาพอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดการป้องกัน และไม่หลงเชื่อต่อผลิตภัณฑ์ สินค้าที่มีผลต่อสุขภาพ ที่มักจะโฆษณาแอบแฝงในรายการวิทยุที่มุ่งเน้นเรื่องของการค้า โดยเฉพาะในเขตต่างจังหวัดและแหล่งชุมชนแออัดต่างๆที่มักหลงเชื่อคำโฆษณาอวดอ้างทางรายการวิทยุ เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมตามมาด้วย

#### ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมืออย่างดีจากเจ้าหน้าที่และผู้ผลิตรายการ ซึ่งทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ถึงแม้ว่าตอนต้นของการวิจัยนั้นสถานีวิทยุมีการ

สุขภาพเป็นหลักจึงทำให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยต่อไปได้ แต่อย่างไรก็ตามรายการเรียงรายนั้้นผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการได้เนื่องจากเพราะไม่สามารถติดต่อผู้ดำเนินรายการได้ แต่ผู้วิจัยทำการศึกษาจากตัวบทซึ่งเป็นเนื้อหาที่น่าเสนอผ่านรายการ

#### ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาสุขภาพของทางสถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นการวิเคราะห์ผู้ผลิตรายการเป็นหลักสำคัญเพื่อเข้าใจและวิเคราะห์เนื้อหาสุขภาพที่น่าเสนอผ่านทางรายการวิทยุต่าง ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยเนื้อหาและวิธีการนำเสนอเรื่องสุขภาพอนามัยทางสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากมีรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยหลายรายการซึ่งมีลักษณะและวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกันไป หรือทำการวิจัยความพึงพอใจและประโยชน์ของกลุ่มผู้ฟังต่อเนื้อหาเรื่องสุขภาพอนามัยที่น่าเสนอทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์